

รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระดับปริญญาตรี สายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการของสถาบันการอาชีวศึกษา^{*}

Management Model of the Dual Vocational Education System at the Bachelor's Degree in Technology or Operational Stream of Vocational Education Institutes

ทรงวุฒิ เรือนไทย, สารณ สุรบุญทอง และนันทิยา น้อยจันทร์
Songwut Ruanthai, Satorn Subruangthong and Nuntiya Noichun
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
Nakhon Sawan Rajabhat University, Thailand
E-mail: civil_001@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบ 2) สร้างรูปแบบ และ 3) ประเมินรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระดับปริญญาตรีหรือสายปฏิบัติการของสถาบันการอาชีวศึกษา ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน โดยมีขั้นตอนการวิจัยดังนี้ 1) ศึกษาองค์ประกอบ สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 25 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ คือ การวิเคราะห์เนื้อหา ความถี่ ค่าร้อยละ 2) สร้างรูปแบบ เครื่องมือที่ใช้คือ ร่างรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระดับปริญญาตรีหรือสายปฏิบัติการของสถาบันการอาชีวศึกษา และเอกสารประกอบการสัมมนาผู้เชี่ยวชาญจำนวน 11 คน สถิติที่ใช้คือ การวิเคราะห์เนื้อหา และ 3) ประเมินรูปแบบ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบประเมินรูปแบบจากสถานศึกษา 9 แห่ง จำนวน 63 คน สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบของการจัดการ ได้ 9 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ผู้เรียน 2) บุคลากร 3) งบประมาณ 4) หลักสูตรการเรียนการสอน 5) การสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน 6) สถานประกอบ 7) ความร่วมมือ 8) กระบวนการจัดการ 9) คุณภาพของบัณฑิต

^{*}ได้รับบทความ: 29 มกราคม 2563; แก้ไขบทความ: 23 พฤศจิกายน 2563; ตอรับตีพิมพ์: 30 มีนาคม 2564

2. รูปแบบการจัดการสรุปได้ดังนี้ 1) รูปแบบการจัดการประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ส่วนนำ ประกอบด้วย แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาในระดับปริญญาตรีและวุฒิปริญญาตรีของรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระดับปริญญาตรีหรือสายปฏิบัติการของสถาบันการอาชีวศึกษา ส่วนที่ 2 เนื้อหาประกอบด้วย ประกอบด้วย (1) ปัจจัยนำเข้า (2) กระบวนการ (3) ผลผลิต ส่วนที่ 3 เงื่อนไขความสำเร็จ 2) ผลการยืนยันรูปแบบการจัดการตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในภาพรวมนั้น รูปแบบการจัดการมีความถูกต้อง เหมาะสม 3) ผลการประเมินคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการพบว่าคู่มือมีความถูกต้องและความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

3. การประเมินรูปแบบการจัดการในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาตามรายการประเมิน พบว่า รายการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด รายการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี; ปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ; สถาบันการอาชีวศึกษา

Abstract

This research aimed at studying factors, creating, and evaluating the management model of the dual vocational education system at the bachelor's degree of the vocational education institutes. This research method was in a mixed model comprised 3 stages. Stage 1 was to study about management by interviewing 25 experts. The research instrument was the interview. The statistics employed were frequency and percentage. Stage 2 was to create the management. The research instrument was the outline of management model of the dual vocational education system at the bachelor's degree of the vocational education institutes and the seminar document references to 11 experts. The statistics used was content analysis. Stage 3 was to evaluate the management from 9 institutes, 63 participants. The statistics employed were mean and standard deviation.

The findings revealed as follows:

1. 9 factors of management model consisting of 1) students, 2) personnel, 3) budget, 4) curriculum, 5) supports for learning and instruction, 6) entrepreneurs' establishments, 7) cooperation, 8) management process, and 9) graduates' quality.
2. The management model can be concluded as follows: 1) It comprises 3 parts

consisting of the following: Part 1 Introduction with objectives of the management model of the dual vocational education system at the bachelor's degree level of the vocational education institutes. Part 2 Content consisting of (1) input, (2) processes, and (3) feedback. Part 3 Conditions for success. 2) Confirmatory result of the management model according to the experts' opinions as a whole was accuracy and suitability. 3) Evaluation of the handbook for the management model found that the handbook was accuracy and suitability at a high level.

3. The evaluation of the management model as a whole was at the highest level. When considered aspect by aspect, the highest average of evaluation was the aspect of utility was at the highest level, whereas the lowest average of evaluation was the aspect of feasibility was at the highest level.

Keywords: The model of management Dual Vocational Education; Bachelor degree of Technology or Operational; Vocational Education Institute

1. บทนำ

จากการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ วัฒนธรรม สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ได้ส่งผลกระทบต่อระบบ และความต้องการของตลาดแรงงาน (Labors market) ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ดังนั้นเพื่อพัฒนาคุณภาพทักษะฝีมือของแรงงานให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว การจัดการอาชีวศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งจากการศึกษาของคาร์นอย Carnoy (1999) ที่ได้ไว้กล่าวว่ากระแสโลกาภิวัตน์ส่งผลกระทบให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงในตลาดแรงงานในระดับโลกและรวมไปถึงการส่งผลกระทบต่อระบบการอาชีวศึกษา อันเป็นผลเนื่องมาจากความต้องการแรงงานคุณภาพสูงของสถานประกอบการ

ประกอบกับแรงงานคุณภาพมีความสามารถในการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพและสามารถลดความสูญเสียความต้องการใช้ทรัพยากรหรือกำลังแรงงานที่มีการศึกษาสูงขึ้นและจากรายงานของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552) ได้ระบุว่าการผลิตกำลังคนด้านอาชีวศึกษาที่ยังไม่สอดคล้องกับความต้องการ ซึ่งปัญหานี้เป็นปัญหาสำคัญของประเทศที่ขาดกำลังแรงงานที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับเศรษฐกิจที่ดี เจริญวงศ์ศักดิ์ (2548) ที่ได้ประเมินพบว่า แรงงานฝีมือที่มีอยู่ประสบปัญหาด้านคุณภาพ ซึ่งไม่สามารถตอบสนองความต้องการของสถานประกอบการได้ แรงงานใหม่ต้องได้รับการฝึกอบรมก่อนปฏิบัติงานจริง ดังนั้นการอาชีวศึกษาซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการผลิตแรงงานให้มีคุณลักษณะตรงตามที่สถานประกอบการจึงมีแนวคิดที่จะให้สถานประกอบการเข้ามา

มีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษา ซึ่งตรงกับงานวิจัยของเพ็ชร ฐปะวิเชตร์ (2547) ได้รายงานผลการเข้าไปฝึกอบรมด้านเทคนิค การฝึกอบรมของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันว่า ประเทศนี้ให้ความสำคัญของการอาชีวศึกษามากเพราะถือว่าเป็นการศึกษาที่เป็นส่วนสำคัญหรือหัวใจในการพัฒนาประเทศ

ดังนั้น การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกวิชาชีพ จึงมีการจัดที่เน้นการมีส่วนร่วมของหลายๆ หน่วยงานที่ต้องมาทำงานร่วมกัน ได้แก่ สถาบันการศึกษา สถานประกอบการ แต่ทักษะส่วนใหญ่มีการพัฒนาที่สถานประกอบการเป็นหลัก เรียกว่าระบบทวิภาคี (Dual system) เพื่อพัฒนากำลังแรงงานให้มีความรู้ ความสามารถและทักษะ โดยให้ความสำคัญที่จุดร่วมกันในการพัฒนาหรือสร้างผลผลิตซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2551) ได้เสนอให้การอาชีวศึกษาของประเทศไทย จำเป็นต้องเร่งวางแผนและต้องมีการเตรียมความพร้อมเพื่อเตรียม แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศไทยในปัจจุบันคือ สภาวะการขาดแคลนแรงงานไทยที่มีคุณภาพตามความต้องการของสถานประกอบการ ซึ่งรัฐบาลของประเทศไทยมีความพยายามที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้กับประชาชนของประเทศมาโดยตลอด ซึ่งมีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งถือเป็นกฎหมายแม่บทของการจัดการศึกษาของประเทศไทยมีหลักการและจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยมีการกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ

ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งให้มีการจัดการอาชีวศึกษาการฝึกอบรมวิชาชีพในสถานศึกษาของรัฐ เอกชน หรือในสถานประกอบการ ซึ่งตามพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2551 กำหนดให้มีการจัดตั้งสถาบันการศึกษาเพื่อประโยชน์ และควมมีเอกภาพในการจัดการอาชีวศึกษา ซึ่งมีภารกิจในการจัดการศึกษาทางด้านอาชีวศึกษา ทั้ง 3 ระดับ ให้น้้นการจัดการอาชีวศึกษาในรูปแบบของทวิภาคีเป็นสำคัญ ปัจจุบันได้มีประกาศจัดตั้งสถาบันการศึกษาทั้งหมด 23 สถาบันเพื่อพัฒนากำลังคนด้านวิชาชีพ ระดับฝีมือ ระดับเทคนิคและระดับเทคโนโลยี รวมทั้งเพื่อยกระดับการศึกษาวิชาชีพให้สูงขึ้นและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

ดังนั้น สถาบันการศึกษาในแต่ละแห่งสามารถพัฒนาหลักสูตรได้เอง โดยยึดกรอบคุณวุฒิการศึกษาวิชาชีพโดยอาศัยแรงขับเคลื่อนจากผู้ใช้งานจากสภาพการเปลี่ยนแปลงทางด้านกฎหมาย ข้อบังคับต่างๆ โดยเฉพาะการจัดการอาชีวศึกษาในระดับปริญญาตรี ซึ่งนับว่าเป็นภาระใหม่สำหรับการจัดการอาชีวศึกษา และปัญหาการผลิตกำลังแรงงานไม่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ ซึ่งจากสภาวะการเปลี่ยนแปลงและปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่ศึกษาและสร้างรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ระดับปริญญาตรีของสถาบันการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาหรือสถาบันการอาชีวศึกษาสามารถผลิตบัณฑิต ให้มีคุณภาพและคุณลักษณะตรงกับความต้องการของสถานประกอบการ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระดับปริญญาตรีหรือสายปฏิบัติการของสถาบันการอาชีวศึกษา
2. เพื่อสร้างรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระดับปริญญาตรีหรือสายปฏิบัติการของสถาบันการอาชีวศึกษา
3. เพื่อประเมินรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ระดับปริญญาตรีหรือสายปฏิบัติการของสถาบันการอาชีวศึกษา

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยไว้ 3 ขั้นตอนดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบของการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ระดับปริญญาตรีของสถาบันการอาชีวศึกษา โดยศึกษาข้อมูลการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีการจัดการศึกษาในระดับปริญญาตรีและการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในระดับปริญญาตรี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในระดับปริญญาตรี จำนวน 25 คน เกี่ยวกับองค์ประกอบและรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในระดับปริญญาตรี โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างนำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระดับปริญญาตรีของสถาบันการอาชีวศึกษาขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระดับ

ปริญญาตรีของสถาบันการอาชีวศึกษา ผู้วิจัยกำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาร่างเป็นรูปแบบฯ ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ส่วนนำ ส่วนที่ 2 ส่วนเนื้อหา และส่วนที่ 3 เจาะใจความสำเร็จของรูปแบบ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำแนะนำยืนยันรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระดับปริญญาตรีของสถาบันการอาชีวศึกษาด้วยวิธีการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จำนวน 11 คน และขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ระดับปริญญาตรีของสถาบันการอาชีวศึกษาการประเมินรูปแบบประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความถูกต้อง 2) ด้านความเหมาะสม 3) ด้านความเป็นไปได้และ 4) ด้านความเป็นประโยชน์ของรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ส่งให้สถานศึกษาที่จัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระดับปริญญาตรี ที่ได้มาโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 9 แห่ง

4. สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบของการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระดับปริญญาตรีหรือสายปฏิบัติการของสถาบันการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบคือ ผู้เรียน บุคลากร งบประมาณ หลักสูตรการเรียนการสอน การสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน สถานประกอบการ ความร่วมมือ กระบวนการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ และคุณภาพของบัณฑิต

2. ผลการสร้างรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระดับปริญญาตรีหรือสายปฏิบัติการของสถาบันการอาชีวศึกษา

2.1 รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระดับปริญญาตรีหรือสายปฏิบัติการของสถาบันการอาชีวศึกษาประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนนำ ประกอบด้วย 1) ปรัชญาและแนวคิดพื้นฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาในระดับปริญญาตรี 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระดับปริญญาตรีของสถาบันการอาชีวศึกษา ส่วนเนื้อหา ประกอบด้วย 1) ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ (1) ผู้เรียน (2) บุคลากร (3) งบประมาณ (4) หลักสูตรการเรียนการสอน (5) การสนับสนุนการเรียนการสอน (6) สถานประกอบการ 2) กระบวนการประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ คือ (1) ความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระดับปริญญาตรี (2) กระบวนการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระดับปริญญาตรี ประกอบด้วย ขั้นตอนสำคัญ 4 ขั้นตอน ดังนี้ (1) การวางแผน ได้แก่ วางแผนประชาสัมพันธ์ วางแผนการรับสมัคร วางแผนการจัดการเรียนการสอน วางแผนการนิเทศ (2) การปฏิบัติ ได้แก่ สถานศึกษาหรือสถาบันการอาชีวศึกษาและสถานประกอบการจะต้องร่วมมือกัน รับสมัครและการคัดเลือกผู้เรียนจัดทำแผนการเรียนและแผนการฝึกอาชีพ จัดการเรียนการสอน การนิเทศติดตาม การวัดและประเมินผลรายวิชาและผลการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ การสอบมาตรฐานวิชาชีพ การจบ

การศึกษา (3) การตรวจสอบ ได้แก่ สถานศึกษาหรือสถาบันการอาชีวศึกษาจะต้องร่วมกับสถานประกอบการสรุปและประเมินผลการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระดับปริญญาตรีและประเมินความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (4) การดำเนินการแก้ไข เป็นขั้นตอนของการประชุมสรุปผลการดำเนินการ เพื่อหาสาเหตุของปัญหาและอุปสรรคของการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ระดับปริญญาตรีและหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค 3) ผลผลิต ได้แก่ คุณภาพของบัณฑิต จะต้องมีความครบทั้ง 3 ด้าน 4) ข้อมูลย้อนกลับ ได้แก่ ผลการประเมินและสรุปผลการดำเนินการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระดับปริญญาตรี ส่วนเงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบเงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ระดับปริญญาตรีของสถาบันการอาชีวศึกษา ดังต่อไปนี้ 1) สถาบันการอาชีวศึกษาต้องจัดเตรียมความพร้อมในด้านอาคารสถานที่ ครุภัณฑ์ คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา 2) การจัดอัตราส่วนของเวลาการเรียนรู้อาชีพภาคปฏิบัติต่อภาคทฤษฎีในหมวดวิชาทักษะวิชาชีพ ประมาณ 40 ต่อ 60 3) สถาบันการอาชีวศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการฝึกอาชีพเน้นการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี โดยร่วมมือกับสถานประกอบการ 4) สถาบันการอาชีวศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนจัดทำโครงการพัฒนาทักษะวิชาชีพ 5) สถาบันการอาชีวศึกษาต้องจัดให้มีการประเมินมาตรฐานวิชาชีพในแต่ละหลักสูตร 6) สถาบันการอาชีวศึกษาต้องส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต

2.2 ผลการยืนยันรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระดับปริญญาตรีหรือสายปฏิบัติการของสถาบันการอาชีวศึกษาโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 11 คน สรุปได้ว่ารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระดับปริญญาตรีหรือสายปฏิบัติการของสถาบันการอาชีวศึกษาตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในภาพรวมนั้น มีความถูกต้องและมีความเหมาะสม

2.3 ผลการประเมินคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระดับปริญญาตรีหรือสายปฏิบัติการของสถาบันการอาชีวศึกษาพบว่า ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 11 คน มีความคิดเห็นว่า คู่มือการใช้รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระดับปริญญาตรีหรือสายปฏิบัติการของสถาบันการอาชีวศึกษามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

3. ผลการประเมินรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระดับปริญญาตรีของสถาบันการอาชีวศึกษาผลการประเมินในภาพรวมพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่า รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระดับปริญญาตรีหรือสายปฏิบัติการของสถาบันการอาชีวศึกษามีความถูกต้องมีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด

5. อภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัยรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระดับปริญญาตรีหรือสายปฏิบัติการของสถาบันการอาชีวศึกษาได้ดำเนินการ 3 ขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัย

อภิปรายผลการวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การศึกษาองค์ประกอบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระดับปริญญาตรีหรือสายปฏิบัติการของสถาบันการอาชีวศึกษาผลที่ได้จากการวิจัยพบว่า องค์ประกอบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระดับปริญญาตรีของสถาบันการอาชีวศึกษาประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ผู้เรียน 2) บุคลากร 3) งบประมาณ 4) หลักสูตรการเรียนการสอน 5) การสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน 6) สถานประกอบการ 7) ความร่วมมือ 8) กระบวนการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระดับปริญญาตรี และ 9) คุณภาพของบัณฑิต ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในสภาพปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีของโลกที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและมีการเปลี่ยนแปลงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอาชีวศึกษา ส่งผลให้การจัดการอาชีวศึกษาของสถานศึกษาหรือสถาบันการอาชีวศึกษาต้องมีการเปลี่ยนแปลงในด้านการบริหารจัดการ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1) ผู้เรียนจะต้องมีคุณสมบัติครบตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการและสถานประกอบการและจะต้องเป็นผู้ที่ได้รับการคัดเลือกจากสถานศึกษาและสถานประกอบการ ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของจักรพันธ์ ปัญจสุวรรณ (2547) ที่พบว่า ครู อาจารย์ ต้องชี้แนะนักศึกษาให้เห็นว่าการเรียนภาคปฏิบัติเป็นเรื่องสำคัญ ก่อนเข้าเรียน ผู้สมัครควรทราบข้อมูลการเข้าเรียน ควรให้สถานประกอบการมีส่วนในการคัดเลือก แนะนำการฝึกให้ผู้สมัครก่อนรับสมัครเรียนและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของธวัช เต็มบุญณ (2548) ที่พบว่า

การคัดเลือกนักศึกษาควรมีระบบการคัดเลือกที่มีคุณภาพและการพัฒนานักศึกษา ควรสอดคล้องกับปรัชญาและเป้าหมายหลักของสถาบันเช่นเดียวกับการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพต้องคำนึงถึงองค์ประกอบหลายด้าน เช่นเดียวกับผลการวิจัยของชูเวช ชาญสง่าเวช (2542) ที่พบว่าองค์ประกอบการคัดเลือกควรมีการพัฒนาให้ตรงกับธรรมชาติของสาขาวิชาที่เรียน 2) บุคลากรผู้บริหารสถานศึกษาหรือสถาบันการอาชีวศึกษา ผู้บริหารหรือเจ้าของสถานประกอบการ ครูผู้สอน ครูฝึกในสถานประกอบการและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องมีความรู้และส่งเสริมเกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระดับปริญญาตรีตามภาระหน้าที่และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีความสอดคล้องกับฮาร์ดี และโซเพีย ได้พบว่าประสิทธิภาพที่จะได้รับจากการฝึกงานเป็นที่ยอมรับเชื่อถือ ควรให้บุคลากรในแต่ละหน่วยงานได้รับเทคนิคความรู้และมีประสบการณ์ในการทำงานเพื่อช่วยให้การศึกษาระบบนี้ประสบความสำเร็จ 3) งบประมาณสถานศึกษา หรือสถาบันการอาชีวศึกษาจัดสรรงบประมาณ ให้เพียงพอในการจัดหาทรัพยากรในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เพราะว่างบประมาณเป็นวัตถุที่มีสำคัญในการจัดการอาชีวศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของธีรฐ ชมใจ (2554) พบว่า การกำหนดสิทธิประโยชน์ที่สถานประกอบการควรได้รับการร่วมจัดอาชีวศึกษาระบบไตรภาคี คือการได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐ เพื่อจัดการอาชีวศึกษาสอดคล้องกับวิถีชีวิต ศรีสอ้าน ได้กล่าวในปาฐกถาพิเศษเรื่อง

ความร่วมมือไตรภาคีด้านอุดมศึกษาภาครัฐและภาคอุตสาหกรรมและมหาวิทยาลัยว่า รัฐต้องมีนโยบายที่ชัดเจน สนับสนุนทรัพยากรที่เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของอุทัย บุญประเสริฐ (2553) ที่พบและได้ให้ข้อเสนอแนะนโยบายและทิศทางการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในทศวรรษหน้า พ.ศ. 2551-2560 ด้านการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาไว้ว่า ควรจัดระบบหรือวางแผนการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาที่นอกเหนือจากเงินงบประมาณและทรัพยากรที่ได้รับสนับสนุนจากภาครัฐ 4) หลักสูตรการเรียนการสอนหลักสูตรการเรียนการสอนในแต่ละสาขานั้นจะต้องเป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของหาญยงค์ หอสุขศิริ (2546) ที่พบว่า แนวโน้มการอาชีวศึกษาระดับอุดมศึกษาต่ำกว่าปริญญาประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรมในทศวรรษหน้า ในด้านการจัดทำหลักสูตรจะเป็นการประสานความร่วมมือกันทั้ง 3 ฝ่าย ได้แก่สถานศึกษา สถานประกอบการและชุมชนและสอดคล้องกับผลงานวิจัยของจักรพันธ์ ปัญจสุวรรณ (2547) พบว่า แนวทางการแก้ปัญหาด้านการเรียนการสอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีว่า ควรปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมโดยคำนึงถึงประโยชน์ที่นักเรียนนักศึกษาจะได้รับ 5) การสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนสถานศึกษา และสถานประกอบการต้องมีวิสัยทัศน์ พันธกิจ และอุปกรณ์การศึกษาสำหรับผู้เรียนเพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนและการฝึกอาชีพในระดับปริญญาตรี ซึ่งมีความ

สอดคล้องกับงานวิจัยของนพพร ถิ่นไทรงาม (2543) ที่พบว่า ความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการในการฝึกทักษะวิชาชีพในรายวิชา ปฏิบัตินั้น จำเป็นต้องจำแนกความรับผิดชอบค่าใช้จ่ายระหว่างฝึกอาชีพของทั้งสองฝ่ายและควรสนับสนุนเครื่องมือ อุปกรณ์อย่างเพียงพอตามความเหมาะสมในการฝึกทักษะ 6) สถานประกอบการจะต้องลงนามความร่วมมือกับสถานศึกษาหรือสถาบันการอาชีวศึกษาในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระดับปริญญาตรี มีลักษณะงานตรงกับสมรรถนะในแต่ละรายวิชา มีจำนวนครูฝึกเพียงพอต่อการฝึกประสบการณ์ของผู้เรียน ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของนพพร ถิ่นไทรงาม (2543) ที่พบว่าความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการในการฝึกทักษะวิชาชีพในรายวิชา ปฏิบัตินั้น จำเป็นต้องจำแนกความรับผิดชอบค่าใช้จ่ายระหว่างฝึกอาชีพของทั้งสองฝ่ายและควรสนับสนุนเครื่องมือ อุปกรณ์อย่างเพียงพอตามความเหมาะสมในการฝึกทักษะและมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของจิตาภา ถิระศิริกุล (2559, หน้า 51-60) ที่พบว่า สถานประกอบการที่จะเข้าร่วมจัดการศึกษา สถานประกอบการจะต้องมีคุณภาพและมีความพร้อมตามที่รัฐกำหนดและสอดคล้องกับ Malhotra (1996) ที่กล่าวว่า การบริหารจัดการระบบทวิภาคนั้น สถานประกอบการต้องจัดทำแผนการฝึกอบรมอาชีพร่วมกับสถานศึกษา 7) ความร่วมมือสถานศึกษาหรือสถาบันการอาชีวศึกษาและสถานประกอบการควรมีการพัฒนาความร่วมมือจากฝ่ายต่างๆ ในรูปแบบต่างๆ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการอาชีวศึกษา

(partnership) จะต้องมีความรับผิดชอบการจัดการอาชีวศึกษา โดยให้มีการลงนามบันทึกความเข้าใจในระหว่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประทุม วิเชียรรัตน์ (2547) ที่พบว่า ควรให้หน่วยงานกลางเป็นผู้กำหนดนโยบายทิศทางการผลิต กลยุทธ์ในแต่ละระดับ ตั้งแต่ระดับสถานศึกษา สถาบันการอาชีวศึกษา และระดับความร่วมมือกับสถานประกอบการ 8) กระบวนการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระดับปริญญาตรีสถานศึกษาหรือสถาบันการอาชีวศึกษา ควรมีการปฐมนิเทศหรือประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจ เกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนการสอน กระบวนการฝึกอาชีพ เพื่อให้ผู้เรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจ ในกระบวนการทั้งหมดและเห็นแนวทางการดำเนินกิจกรรม ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของพัทยา จันโทกุล ที่พบว่า องค์ประกอบของการบริหารหลักสูตรฐานสมรรถนะต้องมีการกำหนดบทบาทของผู้สอนและบทบาทของผู้เรียน เปรียบเป็นการแนะแนวตั้งแต่ต้นทาง ควรจัดระบบนิเทศติดตามและการประเมินผลจัดทำคู่มือการฝึกอาชีพ คู่มือการควบคุมการฝึกอาชีพ และคู่มือการนิเทศติดตามที่มีความสัมพันธ์กันของแต่ละสถาบันกับแต่ละสถานประกอบการ รายงานการนิเทศติดตาม เพื่อติดตามความก้าวหน้าและส่งเสริมการเรียนรู้ 9) คุณภาพของบัณฑิตที่จบการศึกษาจะต้องมีคุณลักษณะของบัณฑิตอันพึงประสงค์เพราะว่าคุณภาพของบัณฑิตที่ได้จากการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระดับปริญญาตรีจะต้องมีคุณลักษณะตรงตามที่สถานประกอบการต้องการและมีความคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้งสามด้าน ซึ่งมีความ

สอดคล้องกับงานวิจัยของสมภพ สุวรรณรัฐ (2545) ที่พบว่า ปัจจัยเกี่ยวกับคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา ควรเน้นที่คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านวิชาการและคุณธรรมจริยธรรมและมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของธีรวัช ชมใจ (2554) ที่พบว่า ผู้เรียนหรือผู้สำเร็จการศึกษาวิชาชีพให้ค่านึงถึงคุณภาพของนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาตามมาตรฐานการอาชีวศึกษา

2. การสร้างรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระดับปริญญาตรีหรือสายปฏิบัติการของสถาบันการอาชีวศึกษา ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอการอภิปรายผลการสร้างรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระดับปริญญาตรีหรือสายปฏิบัติการของสถาบันการอาชีวศึกษาในส่วนของเนื้อหา ได้ดังนี้ ปัจจัยนำเข้าประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ 1) ผู้เรียน 2) บุคลากร 3) งบประมาณ 4) หลักสูตรการเรียนการสอน 5) การสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน 6) สถานประกอบการ กระบวนการ ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ คือ 1) ความร่วมมือ 2) กระบวนการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระดับปริญญาตรี ซึ่งใช้วงจรคุณภาพ (PDCA) ในการจัดการ ผลผลิตประกอบด้วย 1 องค์ประกอบ คือ คุณภาพของบัณฑิต ข้อมูลย้อนกลับ ได้แก่ ผลการประเมินและสรุปผลการดำเนินการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระดับปริญญาตรี จากผลของการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระดับปริญญาตรี ทั้ง 9 องค์ประกอบใช้ทฤษฎีการบริหารเชิงระบบใช้ในกระบวนการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระดับปริญญาตรี

มีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระดับปริญญาตรีเป็นอย่างยิ่ง เพราะว่าทฤษฎีการบริหารเชิงระบบสามารถทำให้กระบวนการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระดับปริญญาตรี ประสบความสำเร็จในการดำเนินการและคุณภาพของบัณฑิต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของของวัช เดิมฉนวน (2548) ที่พบว่ารูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพประกอบด้วย 1) ด้านหลักสูตร 2) ด้านอาจารย์ 3) ด้านกระบวนการเรียนการสอน 4) ด้านนักศึกษา 5) ด้านการวัดและประเมินผล 6) ด้านปัจจัยเกื้อหนุนและได้สอดคล้องกับงานวิจัยของธานินทร์ ศรีชมภู (2557) ที่พบว่า การพัฒนารูปแบบการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นรูปแบบความสัมพันธ์เชิงระบบ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ปัจจัยนำเข้า 2) กระบวนการ 3) ผลผลิตและ 4) ปัจจัยเงื่อนไขความสำเร็จและได้สอดคล้องกับงานวิจัยของพรหมสวัสดิ์ ทิพย์คงคา ที่พบว่ากลยุทธ์การใช้วงจรการบริหารจัดการอาชีวศึกษาโดยใช้วงจร P-D-C-A

3. ผลการประเมินรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระดับปริญญาตรีหรือสายปฏิบัติการของสถาบันการอาชีวศึกษา ซึ่งผู้ประเมินมีความคิดเห็นว่ารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระดับปริญญาตรีหรือสายปฏิบัติการของสถาบันการอาชีวศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้วิจัยได้สร้างรูปแบบที่ได้แนวทางและแนวคิดทฤษฎี

ต่างๆ การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และการสัมภาษณ์
 อิงผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับข้อเสนอแนะที่มีส่วนให้
 รูปแบบสามารถนำไปปรับใช้กับสถานศึกษา
 หรือสถาบันการอาชีวศึกษาทั่วประเทศ จึงส่งผลให้
 รูปแบบมีความถูกต้อง ความเหมาะสมความเป็นไป
 ได้และความเป็นประโยชน์มากที่สุด ซึ่งสอดคล้อง
 กับงานวิจัยของคัมภีร์ สุดแท้ (2553) ที่พบว่า
 ผลการใช้รูปแบบทั้งโดยรวมและองค์ประกอบหลัก
 2 องค์ประกอบ มีผลการประเมินอยู่ในระดับ
 คุณภาพดีมากผลการประเมินความเป็นไปได้ความ
 เหมาะสมและควมมีประโยชน์ของรูปแบบ
 โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด
 และมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของทีฐินันท์
 หุมมา (2556) ที่พบว่า ผลการตรวจสอบรูปแบบ
 การจัดการอาชีวศึกษาระดับเทคโนโลยีบัณฑิต
 โดยความร่วมมือระหว่างสถาบันการอาชีวศึกษา
 กับสถานประกอบการ เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของ
 บัณฑิตตามมาตรฐานอาชีวศึกษา มีผลการตรวจ
 สอบระดับความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการ
 อาชีวศึกษาระดับเทคโนโลยีบัณฑิต โดยความ
 ร่วมมือระหว่างสถาบันการอาชีวศึกษากับสถาน
 ประกอบการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของบัณฑิตตาม
 มาตรฐานอาชีวศึกษา และได้สอดคล้องกับงานวิจัย
 ของอนันท์ งามสะอาด (2549) ที่พบว่า ผลการ
 ประเมินการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของ
 วิทยาลัยเทคนิคเดชอุดมด้วยกระบวนการวิจัย
 เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมพบว่าผลการประเมิน
 อยู่ในระดับมากทุกด้าน

6. ข้อเสนอแนะ

จากข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อ
 เสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไปจากผลการสร้าง
 รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระดับ
 ปริญญาตรีหรือสายปฏิบัติการของสถาบันการ
 อาชีวศึกษา ผู้วิจัยขอเสนอแนะในการนำผลการ
 วิจัยไปใช้ ดังนี้

1.1 การนำรูปแบบการจัดการ
 อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระดับปริญญาตรีหรือ
 สายปฏิบัติการของสถาบันการอาชีวศึกษาไปใช้
 ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถาบันการอาชีวศึกษา
 ผู้บริหารหรือเจ้าของสถานประกอบการ ประธาน
 หลักสูตร ครูผู้สอน ครูนิเทศ และครูฝึกในสถาน
 ประกอบการ ควรศึกษารายละเอียดของรูปแบบฯ
 จากคู่มือการใช้รูปแบบฯ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ
 อย่างละเอียดในทุกประเด็นเนื้อหาเพื่อนำไปใช้
 ในสถานการณ์จริง

1.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสถาน
 ศึกษา สถาบันการอาชีวศึกษาและสถานประกอบ
 การที่ร่วมจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระดับ
 ปริญญาตรี ควรนำรูปแบบไปศึกษาตามคู่มือการใช้
 รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระดับ
 ปริญญาตรี เพื่อให้เกิดความเข้าใจและสามารถนำ
 ไปใช้ในสถานการณ์จริงได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับ
 รูปแบบการมีส่วนร่วมของสถานประกอบการในการ

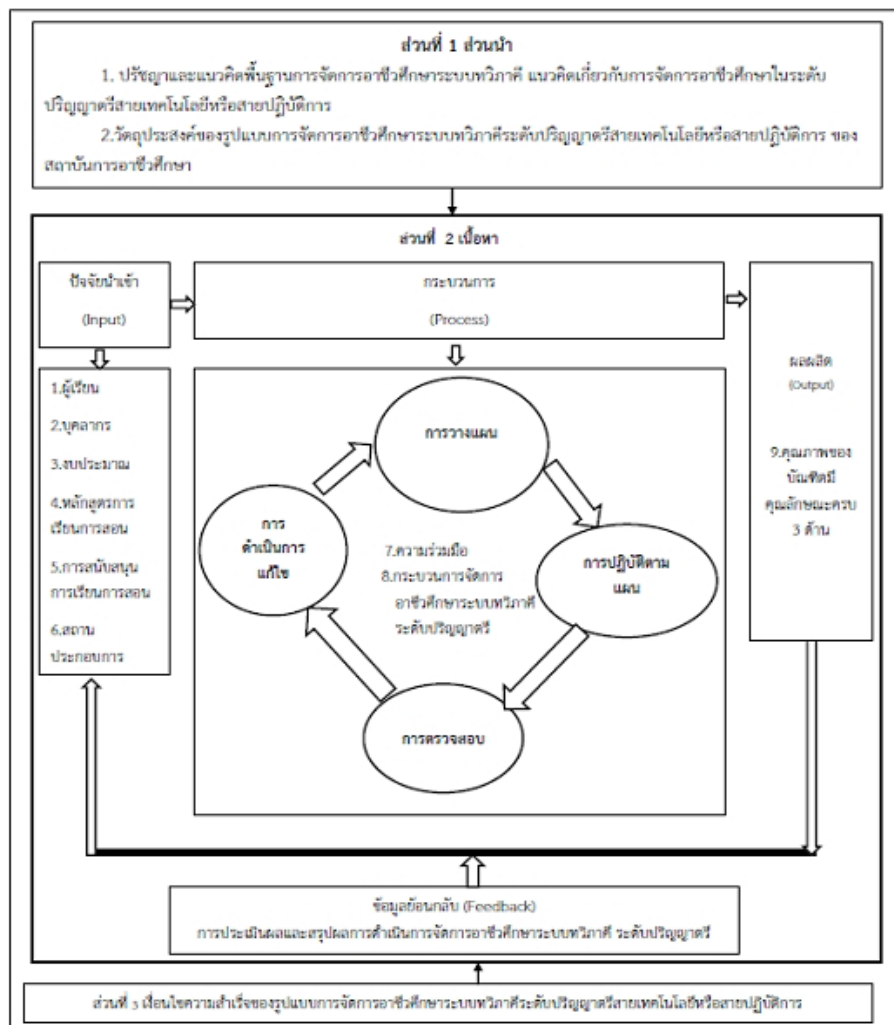

จัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระดับปริญญาตรี
สายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ ของสถาบันการ
อาชีวศึกษา

2.2 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับวิจัย
เชิงนโยบาย หลังจากที่ได้มีการนำเสนอรูปแบบการ
จัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระดับปริญญาตรี
ของสถาบันการอาชีวศึกษาในระดับกระทรวง
ศึกษาธิการต่อไป

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่
รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ระดับ
ปริญญาตรีของสถาบันการอาชีวศึกษา ที่สามารถ
นำไปใช้ในการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพ
ของผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามมาตรฐานคุณวุฒิ
อาชีวศึกษาและคุณลักษณะตรงตามความต้องการ
ของสถานประกอบการ

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2548). *วิจัยทัศน์การอาชีวศึกษา*. เข้าถึงได้จาก <http://www.kriengsak.com/node/924>
- คัมภีร์ สุดแท้. (2553). *การพัฒนา รูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก*. (วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- จักรพันธ์ ปัญจสุวรรณ. (2547). *แนวทางการแก้ปัญหาการจัดการอาชีวศึกษาทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาอย่างเป็นระบบ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จิตาภา ธีระศิริกุล. (2559). *การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในประเทศต่างๆ: คุณลักษณะร่วมและปัจจัยแห่งความสำเร็จ*. *วารสารวิชาการสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย*, 22(1), 51-60.
- ชูเวช ขาญสง่าเวช. (2542). *การจัดอันดับมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ: แนวทางสำหรับประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ทิลินันท์ พุมมา. (2556). *รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระดับเทคโนโลยีบัณฑิต โดยความร่วมมือระหว่างสถาบันการอาชีวศึกษากับสถานประกอบการ เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของบัณฑิตตามมาตรฐานอาชีวศึกษา*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย.
- ธวัช เต็มบุญ. (2548). *การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพสำหรับหลักสูตรปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดกรมศิลปากร*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธานินทร์ ศรีชมภู. (2557). *การพัฒนา รูปแบบการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ธีรรุธ ชมใจ. (2554). *การพัฒนา รูปแบบความร่วมมือระบบอาชีวศึกษาไตรภาคี*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นพพร ถิ่นไทรงาม. (2543). *รูปแบบความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการในการฝึกทักษะวิชาชีพปริญญาตรี-การพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารและโภชนาการ*. กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ประทุม วิเชียรรัตน์. (2547). *ประสิทธิผลการปฏิบัติการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

- เพ็ชรี ฐปะวิเชตร์. (2547). *สภาพการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาสาขาวิชาบริหารธุรกิจ ภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ประจำปีการศึกษา 1/2546*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ไพฑูรย์ สีนลรัตน์. (2523). *ปรัชญาการศึกษาและปรัชญาการศึกษาของไทย*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สมภพ สุวรรณรัฐ. (2545). *การพัฒนารูปแบบการจัดอาชีวศึกษาทางไกลในทศวรรษหน้าของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2551). *การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรม*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- _____. (2552). *ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561)*. กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- หาญยงค์ หอสุขศิริ. (2546). *แนวโน้มการอาชีวศึกษาระดับอุดมศึกษาต่ำกว่าปริญญา ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรมในทศวรรษหน้า*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- อนันต์ งามสะอาด. (2549). *การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีด้วยหลักการมีส่วนร่วม: กรณีวิทยาลัยเทคนิคเดชอุดม*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2553). *การศึกษาการบริหารและการจัดการศึกษาในโรงเรียนในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน*. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- Carnoy, Martin. (1999). *Globalization and education reform: what planners need to know*. Paris: UNESCO.
- Malhotra, Y. (1996). *Organizational Learning and Learning Organizations: An Overview*. Retrieved from <http://www.brint.com/papers/orglrng.htm>